חידושי הרי"מ על התורה — מטות

בעזה"י (בקיצור בוויען)

נקום נקמת בנ"י אחר תאסף כו' במדרש כי מרע"ה הי' יכול לחיות כמה שנים כו' אין הפי' שהי' בידו שלא לנקום כדי לחיות שנאמר בו בכל ביתי נאמן הוא יעשה שלא כמשפט ומה השבת אליו אבל הפי' כי אם הי' לו קצת הדביקות בחיות עצמותו לא הי' לו ממילא כח לנקום בכל נפשו כי פי' נקמה היא הכעס שכן מרגיז יצ"ט על יצה"ר כמ"ש אדמו"ר זצללה"ה ר"פ פנחס ע"ש ואם הי' לו נגיעה בעצמותו לא הי' אופן להיות נקמה שלימה אבל כי הי' בטל ממש כל החיות שלו למאמר השי"ת. נקום ולגודל כעסו על המדינים כי החטיאו את ישראל וכן מ"ש אצל ב"י וימסרו בע"כ ע"ש ג"כ הפי' ע"ש אהבתם על משרע"ה דכ' מורא רבך כמורא שמים לא הי' יכולין לנקום בכל לבם בלא נגיעה עד שנאמר להם שכן רצון המקום דוקא:

בענין ב"ג וב"ר יש להקשות למה דן אותם מרע"ה לכף חוב ולומר עליהם תרבות אנשים חטאים ונראה כי לולא דיבר משרע"ה הי' נמשך כן לבסוף כי עבירה גוררת עבירה וכמ"ש כי לא עשו כהוגן במה שבחרו להם נחלתם מעבר לירדן והי' בזה גוררת עבירה ולא הי' רוצין אח"כ לילך למלחמה אף שלא הי' עדיין זה במחשבתן כלל רק שמשרע"ה החכם עיניו בראשו ותיקן זה בתנאי שיחלצו למלחמה: